

Peterburi Teataja

Peterburi Eesti Kultuuriseltsi, Jaani koguduse ja Jaani Kiriku Fondi väljaanne

Peterburi Jaani kogudus 180

Eestlaste ajaloo vastu huvi tundnud ja seda ka arhiivides uurinud inimesed teavad, et esimesed eestikeelsed jumalateenistused Peterburis toimusid Vassili saarel, I Kadetikorpusse juurde kuulavas kaardiväe ja merelaevastiku alamväelastest koosnevas eesti koguduses juba 23. aprillil 1787. Esimesed kirikuõpetajad olid Jeremias Ludwig Hoffmann, Heinrich Konrad Heinemeyer, Friedrich Samuel Seider, Michael Lundberg, Georg Ernst Paul Reinfeldt.

1842. aasta mais otsustasid eestlased eralduda saksa kogudusest ja moodustada iseseisva koguduse. Kindralkonsistorium kinnitas 28. juulil eestlaste palve ja kogudusele Jaani koguduse nimi

anda. Peterburis paikneva Eesti garnisoni ohvitserid pöördusid arhitekti Vladimir Sreiberi poole, et tellida uuele renditud majale Drovjanõi tänaval projekt, mis sobiks uuele kogudusele jumalateenistuste läbiviimiseks. Seetõttu toimusid esimesel aastal – 23. augustist 1842 kuni 9. maini 1943 – eestikeelsed jumalateenistused rootslaste Püha Catharina kirikus. Üüritud kirikuhoone jäi peagi kitsaks, kuna mahutas vaid väikese osa kõigist eesti koguduse liikmetest.

Uue kirikuhoone ehitamisega seotud asjaajamine langes pastor Cornelius Laalandi teenistustajale 1849–1877. Esimene ametlik pöördumine Jaani koguduse poolt, pikaajalise laenu saamiseks, teh-

ti 1852. aastal, kuid seda taotlust ei rahuldatud. 1857. aastal tegi Evangeelse Luteri Peakonsistoriumi nimel pöördumise siseminister Sergei Lanskoj ja siis saadi juba positiivne vastus. Kindlasti tuli asjaajamisele kasuks koguduse aupatrooni kindral-adjutant parun Meyendorffi varasem palvekiri keisrile. Aleksander II korraldusel eraldati ehitamiseks 55 000 rubla. Sellest teadmisest sai uue hoo ka annetuste kogumine nii Peterburis kui Eestimaa kirikutes, kus õnnestus koguda lisaks veel 23 000 rubla. Seetõttu sai 1858. aasta sügisel alustada väljaostetud krundil esimesi töid. Säilinud Jaani kiriku eskiisprojekt on jäänud alla kirjutamata, mis annab põhju-

se vaielda selle autorluse üle. Arvatakse, et kiriku esimese projekti koostas Ziegler von Schafhausen, kuid projekti kinnitas akadeemik H. J. Bosse.

1859. aasta 24. juunil leidis aset kiriku ja kõrvalhoone pidulik nurgakivi panek. Aasta hiljem 27. novembril 1860 toimus uue kiriku pidulik sisseõnnistamine. Pastor Cornelius Laaland, kelle juhtimisel ja käe all seda ettevõtmist toimetati sai öelda: Tulge, kõik on valmis!

Jüri Trei

Artikli ettevalmistamisel on kasutatud V. Mahtina „Eesti Jaani kirik Peterburis“ andmeid

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Piiskop
Bishop of the Estonian Evangelical Lutheran Church

LÄKITUS JAANIPÄEVAKS EELK PETERBURI JAANI KOGUDUSELE

**Ristija Johannes tunnistas: Tema peab kasvama, aga mina pean kahanema. (Jh 3: 20)
Kiidetud olgu Jeesus Kristus!**

Pühast Piiblist loeme Ristija Johannesest. Jeesus ütles – ta on suurim prohvet, kes iial naisest on sündinud. Milles peitub Johanneserakordsus ja tähtsus? Johannes teadis, kelle ülesandel ja kelle jaoks ta tegutses. Kogu ta elu andis tunnistust sellest, et ta oli Jumala läkitatu. Ta elas põhimõttel; nõudke esiti Jumalariiki ja kõik muu antakse teile peale kauba. Johannes elas saabuva Issanda ootuses, usaldades jäägitult oma elu Tema kätte. Ta ei vaevanud ennast selle maailma muredega nagu söök, jook ja riided. Johannesel

oli tähtsamat sest Jumalariik oli lähedal – Issand, Kohtumõistja ja Päästja oli tulemas. Tema saabumiseks tuli rahvas ette valmistada.

Johannes teadis oma ülesannet – ta pidi tunnistama valgusest, et kõik hakkaksid tema kaudu uskuma. Ta teadis, et nüüd pole kohta ega aega tühisele ja kergete meelsele tegevusele. Jutlustamine ja ristimine oli tema elu.

Tänapäeval on meie ülesanne sama – valmisolek Jeesuse taas tulemiseks. Kiriku ülesanne on olla tänapäeva Ristija Johannes. Kirik ei tohi muretseda oma edukuse pärast. Ta ei tohi kaotada oma

nägu, et rahvale meeldida. Meil on palju, mida Johanneselt õppida. Ta ei kartnud rikkuda rahu ja pani inimesed tundma ebamugavust. Johannes tuli kuulutama elavat Jumalat. Johannes ei kartnud ka minna vastuollu valitsevate seisukohtadega. Tema sõnum oli – parandage meelt, muutke oma mõtlemist. Jätke enesekeskus ja pöörduge Kristuse poole.

See oli Johanneses sõnum ja seda kuulutas ta usu ja veendumisega kui mees, kellel ei ole midagi kaotada.

Õnnitlused kogudust ja kõiki vaimulikest kaasvõitlejaid Peter-

buri Jaani Kiriku 163. ehituse algusest ja palvetan teie eest ka nüüd, kui ma ei saa kogudust sõna ja sakramendiga teenida. Täna on mul teile, armsad vennad ja õed, öelda Johanneses sõnum – mine ja anna oma eluga head tunnistust.

Haapsalus, 24. juunil 2022

Tiit Salumäe
EELK piiskop

Suvine pööripäev – Jaanipäev!

Suvist pööripäeva, Jaanipäeva, tähistatakse 23.–24. juunil mitte ainult Eestimaal vaid ka paljudes teistes Euroopa riikides. Jaanipäeva ajaloolised tavad ja kombed on seotud eelkõige päikese, tule ja viljakuse kultusega, sooviga, et kõik looduses tähtsaks, kasvaks ja vilja kannaks. Jaaniöö on aasta lühim ja valgeim öö. Sel ööl süüda-

take lõkkes, lauldakse, tantsitakse ja nauditakse koos uue päeva päikesetõusu.

Eestlastel on selle päeva ja öö kohta lugu Koidust ja Hämärikust, kahest armunust, kes saavad ainult ühe hetke aastas kohtuda ja teineteisele armastust avaldada.

Põhjala rahvaste müüte maapinnale langevast päikesest võib

seostada 3500 aastat tagasi Saaremaale langenud Kaali meteoriidiga. Legend jutustab, et päike laskus puhkama just tänase Kaali Kraatri kohal. Üks teine legend räägib aga sellest, kuidas jaaniöö kerkivad järve kohale abielusõrmused käed, mida võivad näha ainult patuta inimesed. See päev on eestlastele tähtis päev ka riigi

sünni ja ajaloolise võidu saavutamisel 1919. aastal Landesweri vägede üle Cesises-Võnnus, mida iga aasta 23. juunil tähistatakse tulede süütamise ja maakondadesse saatmisega. Nendest tuledest süüdataksegi jaanituled-võidutuled.

*Peterburi Teataja
toimetus*

EESTI KEEL LASTELE: esimesed kokkuvõtted

Eesti selts Peterburis tähistab sel aastal 30. aastapäeva. Seltsi taga on aktiivsed liikmed, kelle panus eesti kultuuri keevitamisele Peterburis on märgatavalt suur. Nüüd kasvab aga uus põlvkond, lapsed, lapselapsed, ning on väga oluline edastada neile eesti kultuuri, traditsioone ja ka keelt. Seega tuli mõtte korraldada eesti keele kursust lastele.

Oktoobrist 2021 saavad lapsed õppida Jaani kirikus eesti keelt. Kord nädalas toimuvad tunnid pühapäeva kooli raames. Gruppi tuli kokku 13 last (5–10 aastased).

Pühapäeva tund algab alati kiriku saalis, kus pastorid õnnistavad õpilasi altari ees, ning alles siis lähevad nad koos õpetajaga oma ruumi.

Selle grupi spetsiifika seisneb selles, et õpilaste vanus on päris erinev. Osa lapsi on viie-, kuueaastased ja ei käi veel koolis. Nad alles õppisid kuidas lugeda ja kirjutada oma emakeeles, ning eesti keele tähed ja sõnad on neile täitsa uued. Osa lapsi aga õpib 1.–3. klassis ja oskab juba inglise keelt algtasemel, mis võimaldab kasutada tähestikku ja luge-

UUDISED

Johan Pitka 150

Tänavu tähistatakse Eestimaal kaugesõidukapteni ja Vabadussõjas admiralina tegutsenud Johan Pitka 150. sünniaastapäeva. Pitka oli oma tööaastatel tihedalt seotud ka Peterburiga, kuna töötas insenerina Mühlenhali laevatehases ja erinevate laevade tüürimehe ning kaptenina külustas kõiki Soome lahe sadamaid, sealhulgas tihti ka Peterburi. Tallinna Meremuuseumi Lennusadamasaaval ajaloolisel jäämurdjal „Suur Tõll“ on avatud Johan Pitka elu ja tegevust tutvustav näitus.

Foto Peeter Hüüt

Lipu sünnipäeval, 4. juunil, kingiti tublimatele seltsidele ja koolidele Riigikogu ja Eesti Lipu Seltsi poolt pidulikud kandelipud. Eesti Meestelaulu Selts, kes oma meeskooridega aitas taastada Peterburi Jaani kirikut, tunnustati samuti kõrge autasu vääriliseks. Palju õnne!

misoskust ka eesti keele õppimisel. Tunnis õpivad lapsed nii koos, kui ka väikestes gruppides. Mängides ja joonistades, tantsides ja lauldes mööduvad tunnid alati kiiresti ja lõbusalt.

Baasiks on võetud vene koolide jaoks esimese klassi õppimiskomplekt (õpik ja töövihik „Minu eesti keel“, autorid Inga Mangus ja Merge Simmul). Õpikud olid kingitud selle grupi jaoks Eesti Kultuuriseltsile Peterburi Peakonsulaadi poolt 2021. aastal. Samuti kasutatakse lisamaterjale, YouTube videosid, kuulamis- ja kirjutus- ja lugemiskomplekte.

Tundide ajal tähistavad õpilased koos riigi- ja kirikupühi, saavad tutvavaks luteri kiriku traditsioonidega. Koos Jaani koguduse ja Eesti Kultuuriseltsiga osalesid noored ka Jõulupüha ja Ülestõusmispüha tähistamisel.

Keele kursuse raames räägivad lapsed ka eesti kultuurist ja kirjan- dusest. Laulud ja rahvatantsud aitavad ka tunda eesti kultuuri ja ajalugu. Samuti olid korraldatud ka filmipäevad. Lapsed ja ka vanemad

vaatasid koos eesti kuulsaid multikaid, sest armastust Naksitrallide, Sipsiku ja Lotte vastu kannavad inimesed oma südames ühest põlvkonnast teise edasi. Tänu Tatjana Sigatšovale said õpilased ka käsitööringis osa võtta, ning iga üks tegi endale väikest Sipsiku nukku.

Selle õppeaasta viimane tund toimus mais. Mõned lapsed jätkavad suvel online tunde, aga enamus avaldas ikka soovi kohtuda jälle järgmisel õppeaastal.

Eesti Kultuuriselts, õpetaja Aleksandra, õpilased ja lastevanemad avaldavad tänu Jaani koguduse juhatusse selle keele kursuse korraldamise eest. Vaatamata pandeemia piirangutele ning maailmas toimunud sündmuste eest said lapsed õppida kiriku seintes oma esivanemate keelt. Loodame, et aastatega muutub see hea traditsioon tugevaks projektiks, sest lapsed ongi Eesti riigi tulevik!

*Aleksandra Khmarskaya,
õpetaja*

Санкт-Петербургское общество эстонской культуры – 30

20 февраля в Яни кирик состоялось праздничное мероприятие, приуроченное к 104-й годовщине Эстонской Республики, 30-летию Санкт-Петербургского общества эстонской культуры и 11-летию восстановления храма. Праздничную программу открыло торжественное богослужение,

которое провел епископ Церкви Ингрии Иван Лаптев и пастор Федор Тульнин. Музыкальным подарком стал концерт камерного оркестра «Солисты Северной Филармонии» (дирижер – Максим Алексеев, концертмейстер – заслуженный артист РФ Лев Клычков), где были испол-

нены произведения эстонских и русских композиторов. В адрес петербургских эстонцев прозвучали видеопоздравления от председателя Рийгикогу Эстонии Юри Ратаса и епископа ЭЕЛЦ Тийта Салумяэ. Свое поздравление обществу направил губернатор города Александр Беглов. Гостей приветствовали представители эстонской делегации Юри Трей, Марин Мыгтус, Кейт Спигель и генеральный консул Эстонии в СПб Карл-Эрик Лаантеэ-Рейнтамм. Активистам общества были вручены благодарственные грамоты, а для детской воскресной школы в дар переданы учебные пособия для изучения эстонского языка. К празднику в интерьерах церкви были развернуты две экспозиции – художественная выставка Рийны Рилло и фото-выставка об истории общества.

Вероника Махтина

Песенный праздник в Карелии

В Год культурного наследия народов России 12 июня в столице Каре-

лии прошел Международный песенный праздник в сопровождении уни-

кального национального оркестра Карелии. На площади Кирова в Петрозаводске выступили около двух тысяч хористов из 80 коллективов России и Беларуси. Хоровой коллектив «Кая» Санкт-Петербургского общества эстонской культуры и прихода Св. Иоанна в количестве 16 человек также участвовал в совместных репетициях и основном концерте, а также показал отдельное выступление на главной сцене.

Хористы благодарны Отделу народного творчества ГБУ РК «Центр народного творчества и культурных инициатив Республики Карелия» за прекрасную организацию мероприятия.

*Антон Черняев,
Анастасия Черняева*

См. видеозапись праздника: <https://www.youtube.com/watch?v=iVcvZPOeqiE> (выступление хора «Кая» 4:20).

Живая традиция

Начало лета выдалось насыщенным городскими событиями, где приняли участие представители Санкт-Петербургского общества эстонской культуры.

В самом сердце города – на Исакиевской площади – 5 июня состоялся Санкт-Петербургский бал национальностей, приуроченный к 350-летию Петра Первого, где танцевальный коллектив «Neevo» (под руководством Марины Акимовой) исполнил шуточный танец – Jooksupolka. См. видеозапись концерта: https://www.youtube.com/watch?v=9A_GsrERBdw (выступление «Neevo» 3:10:45).

«Neevo» впервые в этом году 21 мая принял участие в масштабной акции «Ночь музеев». В Мраморном зале Российского этнографического музея прошел совместный концерт с ансамблем немецкой песни «Лорелея». В этом же прославленном зале 11 июня в рамках этнофорума «Россия в узорах. Качество» была представлена специальная программа, где руководитель клуба рукоделия СПб

эстонской культуры Татьяна Сигачева рассказала о специфике эстонского рукоделия, а танцоры

исполнили в числе прочих танец «Kangakudumine», имитирующий работу ткацкого станка. Здесь же была развернута выставка работ рукодельниц общества.

Еще ближе с эстонским рукоделием имели возможность познакомиться в мае-июле участники авторского курса Татьяны Сигачевой «Кукла острова Вормси». Курс разработан на основе куклы, хранящейся в фондах РЭМ и экспонирующейся на временной выставке «Балтика – перекресток культур». Увидеть традицию вживую можно было на традиционном летнем празднике Juhannus в Дудергофе, где в концертной программе под открытым небом выступили танцевальные, хоровые коллективы и солисты, представляющие ингерманландских финнов, ижор, коми, эстонцев («Neevo»). На ярмарку приехали рукодельницы со своими работами, в том числе и петербургский мастер мухуской вышивки Елена Падыос.

Вероника Махтина

НОВОСТИ

Новое издание

21 апреля в Санкт-Петербургском институте истории РАН Вадим Мусаев представил свою новую монографию «Иноконфессиональные христианские общины на Северо-Западе России в 1900–1930-е гг.» (СПб.: ПОЛИТЕХ-Пресс, 2022). В книге комплексно рассматриваются все основные западные конфессиональные общины, существовавшие в Петербурге/Петрограде/Ленинграде и на остальной территории Северо-Запада – евангелическо-лютеранские, римско-католические и свободные протестантские. Такой подход, основанный на уникальных, во многом

ранее неизвестных материалах, позволил рассмотреть историю этих общин в сравнительном аспекте, выявить общие черты и особенности в положении каждой из групп общин в различные исторические периоды с начала XX в. до конца 1930-х гг. Конфессиональная история России в этот период была насыщена драматическими событиями. Отдельный раздел монографии посвящен истории эстонских общин.

День памяти

В знак памяти жертв массовых депортаций 1940-х гг. из Прибалтики в церкви Св. Иоанна 14 июня состоялось молитвенное богослужение Vesper. На Левашовской пустоши 18 июня представители литовской, латышской и эстонской общин зажгли свечи и возложили цветы к памятным знакам. В Соборе Успения Пресвятой Девы Марии прошло экуменическое богослужение, которое провели ректор Католической высшей духовной семинарии о. Константин Передерий, пастор Эстонского евангелическо-лютеранского прихода Св. Иоанна Федор Тульнин и заместитель архиепископа Евангелической лютеранской церкви России Антон Тихомиров. В рамках богослужения выступили вокальный ансамбль «Neringa» СПб Литовской национально-культурной автономии под руководством Ольги Кутузовой-Пирагис, представители хора «Кая». Объединенный хор «Baltikum» исполнил «Misereere» литовского композитора Фаустаса Латенаса.

Суур-Тылль

18 июля состоялся премьерный показ мини-спектакля «Suur Tõll» театра «Pool tuba». Показ состоялся в театре «Этно» на Моховая ул., 3. После спектакля состоялось обсуждение.

*Материалы подготовила
Вероника Махтина*

ЭСТОНСКАЯ ЦЕРКОВЬ СВЯТОГО ИОАННА – PETERBURI EESTI JAANI KIRIK

Новости прихода

Приход Св. Иоанна продолжает поддержку детского приюта «Трилистник» в Кронштадте, куда в феврале состоялась ознакомительная поездка, а в мае для детей был проведен мастер-класс по изготовлению свечей.

В приходе проходит серия семинаров по христианской догматике Дж. Т. Мюллера, которые ведет преподаватель Теологического Института Церкви Ингрии Алексей Иваненко.

18 марта в Яани кирик состоялось очередное собрание Синодального Совета Церкви. Для делегации во главе с епископом Иваном Лаптевым была организована экскурсия по храму.

2 апреля несколько членов прихода Св. Иоанна приняли участие в семинаре по подготовке приходских экскурсоводов, проходившем в Колтушах. Теперь в Яани Кирик регулярно проходят экскурсии с посещением колокольни.

В честь праздника Воскресения Христова состоялся Пасхальный марафон, главное Пасхальное богослужение и музыкальное выступление ансамбля «Русская песня». Руками Анастасии Черняевой был создан пасхальный вертеп.

В рамках курса «Основы лютеранской веры» прихожане Яани кирик посетили Римско-Католический Приход Посещения Пресвятой Де-

вой Марией Елизаветы и православную – Свято-Исидоровскую церковь.

29 мая Сергею Варшавскому в знак благодарности за многолетнее и добросовестное служение на благо церкви и общины от прихода вручено свидетельство о присвоении звания почетного органиста Яани Кирик.

В храме проходят концертные и театральные выступления. Молодые лауреаты международного конкурса играли в программе «Меломан» в Яани кирик 8 мая. В рамках проекта «Музыка храмов Петербурга» 5 июня прошел концерт камерного хора «Петербургские серенады». Спектакль «Калейдоскоп» по мотивам фантастических рассказов Рэя Брэдбери в исполнении актеров театра «Палитра» состоялся 26 июня.

В программу Праздника Рождения Иоанна Крестителя (Jaani päev) 24 июня вошли экскурсии по храму, органнй концерт Елены Матвеевой и богослужение. Епископ Эстонской Евангелическо-лютеранской церкви Тийт Салумяэ прислал приходу свое приветственное послание.

С начала июня в храме по вторникам возобновились вечерние молитвенные богослужения Vesper, которые ведет Михаил Репин, благословленный в катехеты.

Весь учебный год действовала воскресная школа для детей, где преподаватель Александра Хмарская вела занятия эстонским языком, а дети перед началом занятий получали благословение у алтаря. Татьяна Сигачева и Татьяна Борисова научили детей

мастерить к Пасхе зайчиков из лоскутков, а также Сипсика – героя знаменитой сказки Эно Рауда.

Следите за анонсами и новостями в группе ВК:
<https://vk.com/spbjaanikirik>

05.07. Ursula Golubeva

06.07. Leonid Jasnov

10.07. Aino Ahrapokova

19.07. Elvira Roza

24.07. Jüri Sivas

29.07. Valentina Andruse

06.08. Voldemar Nõmm

08.08. Nelli Levina

14.09. Ljudmila Rutškina

27.09. Marina Meštšerjakova

KAIDO SOOM – 50

Südamlikud tervitused ja õnnitlused 50. juubeliks!

*Peterburi Jaani kogudus, Peterburi Eesti Kultuuriselts
ja Peterburi Teataja*

Kiriflitud teated

Peterburi Jaani koguduse jumalateenistused toimuvad **igal pühapäeval** Peterburi Jaani kirikus (ul. Dekabristov, 54a) **algusega kell 13.30.**

Jumalateenistused peab pastor **Feodor Tulõnin** (vene keeles).

Teisipäeviti toimuvad õhtused jumalateenistused vesper (peab kateheet Mihhail Repin).

Orelimängijad – **Sergei Varšavski** ja **Anton Tšernjaev**.

Peterburi Eesti Kultuuriselts
teatab sügava kurbusega oma liikmete

Viktor Kahi

surmast ja avaldavad siirast kaastunnet lahkunu omastele

Toimetus: Jüri Trei, Veronika Mahtina
Vastutav väljaandja: Peterburi Jaani Kiriku Fond
Täname abi ja toetuse eest Rahvusaaslaste programmi
Integratsiooni Sihtasutust